

TILAK MAHARASHTRA VIDYAPEETH, PUNE
M. A. (PARANGAT) SOCIAL SCIENCES (POLITICAL SCIENCE)
EXAMINATION: MAY – 2026
SECOND SEMESTER

Subject: Political Process of Maharashtra (POLMJE-202)

Date: 12/05/2026

Total marks: 100

Time: 2.00 pm to 5.00 pm

Instructions: 1) Attempt all Questions. 2) Figures to the right indicate full marks.
3) Answer should be precise and to the point.

Q. 1) Answer any FOUR of the following questions in 500 words. (60)

1. How does the Samyukta Maharashtra Movement shape the political identity of the State? – Discuss.
2. What factors contributed to the decline of Congress in Maharashtra?
3. Discuss the rise of the BJP in Maharashtra's political landscape.
4. How does the Maratha Reservation Movement influenced Maharashtra politics?
5. Explain the evolution of Dalit Politics in Maharashtra.
6. Discuss the impact of cooperative societies in Maharashtra's political landscape.

Q. 2) Answer any FOUR of the following questions in 300 words. (40)

1. How does economic challenges in Vidarbha influence its politics?
2. Explain the origins and objectives of the Dalit Panthers Movement in Maharashtra.
3. How does the Adivasi Movement impacted policies related to forest rights?
4. Explain the role of the Shetkari Sanghatna in promoting farmers' rights.
5. What was the Samyukta Maharashtra Movement, and what were its primary objectives?
6. Describe the role of regional parties like Shiv Sena in Maharashtra's politics.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे. २) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
३) उत्तर तंतोतंत आणि मुद्देसुद असावे.

प्र. १) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे ५०० शब्दात लिहा. (६०)

१. संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीने राज्याची राजकीय ओळख कशी निर्माण केली? चर्चा करा.
२. महाराष्ट्रातील काँग्रेसच्या अधोगतीस कोणते घटक कारणीभूत ठरले?
३. महाराष्ट्राच्या राजकीय क्षेत्रात भाजपच्या उदयावर चर्चा करा.
४. मराठा आरक्षण चळवळीने महाराष्ट्राच्या राजकारणावर कसा प्रभाव टाकला आहे?
५. महाराष्ट्रातील दलित राजकारणाचा विकास स्पष्ट करा.
६. महाराष्ट्राच्या राजकीय क्षेत्रावर सहकारी संस्थांच्या प्रभावाची चर्चा करा.

प्र. २) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे ३०० शब्दात लिहा. (४०)

१. विदर्भातील आर्थिक आव्हाने तेथील राजकारणावर कसा प्रभाव टाकतात?
२. महाराष्ट्रातील दलित पँथर चळवळीची उत्पत्ती आणि उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
३. आदिवासी चळवळीने वनाधिकारांशी संबंधित धोरणांवर कसा परिणाम केला आहे?
४. शेतकऱ्यांच्या हक्कांच्या संरक्षणात शेतकरी संघटनेची भूमिका स्पष्ट करा.
५. संयुक्त महाराष्ट्र चळवळ काय होती आणि तिची प्रमुख उद्दिष्टे कोणती होती?
६. महाराष्ट्राच्या राजकारणात शिवसेना सारख्या प्रादेशिक पक्षांची भूमिका स्पष्ट करा.